

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdasági s társadalmi lap.

A SZABADELVUPÁRT KOZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hettön, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Hirdetési díj:

öt hasáboz petitor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s több ízben megjelenő hirdetéseknek külön leegedés történik. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyitási költségek minden sorra 20 kr. Ezek a szerkesztő által vették fel. — A hirdetőknak a szerkesztőségben és kiadóirodában.

As előfizetési s hirdetési díjak a kiadóirodába, a lap az elmele részbe tartozó költségekkel s szerkesztési irókiba piacutca, Szabó Lajos ház, 1712. sz. alatt címezendők.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve.

Egész évre	10 frt.
Félévre	5 frt.
Negyedévre	2 frt. 50 kr.
Egy hónapra	1 frt.

Előfizetheti helyben a kiadótól, a debreczeni *szabadelvűpárt* részénél, a Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyveskereskedéseiben, vidéken a postahivataloknál.

Fővárosi hírek.

— **Királyi** ő felsége hónapján Bécsben leend, azonban hirtelen máj másnap Gödöllőre fog utazni. — **Schopper A.** nagykisbenedi csótörtökön ünneplőzete elapításának századik évfordulója; — az üzletet nagyjátja vidéki körülményei a „Hölyvafaló” szindarabban lépétfél először a váczi pályán az alkalmi gondnoknál alá helyeztetet. — **Több tudós** új magyar enciklopédia kiadására társasággá alakult. — **A vízforgó** gát építőknek megengedte a tanács, hogy a régi váci temetőből hordják a szükséges földet.

Vidéki hírek.

— **Túrr István** tábornok közelebb — M. Szigeten időzött, hol Várady Gábor vendége volt. — **Szászváros**on közelebb nagy tűz volt, legégt 30 ház, a kár igen nagy. — **Simor János** hercegprímás közelebb több jöteknny czérra nagy mennyiségű adományozást tett. **Temesvárott** Máriaissy huszárhadnagy gróf Cucey hadnagy piztolypárban lejött. — **Ugonyat** Gatterburg gróf kapitány és Kapál Karoly hadnagy is vltak s a kapitány ur több vagást kapott. — **Borbola Miklós** a közelebb elhunyt nagyváradi gör. cath. kanonok 101. éves volt.

Napi hírek.

— **Meghívás** az 1877-dik évi szeptember hó 9-dik napján d. e. 8¹/₂ órákor a hely. hitv. egyeztanács termébe. Tárgy: Testületileg leendő megjelenés. 1. 9 órákor a főiskola imatermében az isk. év megnyitására tartandó istentiszteletre. 2. 10¹/₂ órákor az ujonnan választott gymnasium tanárok beigtatása.

— **Az idei lövésznágy** befejezésére a mint már lapunkban említettük, a lövésztársulat díszbóddel és táncvirgallommal egybekötött verseny-lövészetet rendez. A versenylovás má vette kezdetét s abban a tagok igen szép számmal vettek részt. A lövés hónap folytatni fog. A nyerendő díjak csi-nos, sőt meglepő szépségű foglatokban a Szepessy a tal ur kereskedésének kirakataiban voltak közszemlére kiteve. A lövés egyet évben sokat haladt előre a közönség élénk partolása mellett s meva-gyunk gyözdőve, hogy a holnap ünneplés látogatóit leend. Tanczkezdőlelnk tudhatjuk, hogy ez lesz az utolsó táncvirgallom a farsan-gig, a mi pedig még nagyon is távol van így így lesz a kedvező alkalmat felhasználni.

— **Adakozás az izraeliti imaházban.** Ma az izraeliti imaházban az isteni tisztelt alkal-mával a Thora olvasására felszóllított egyré-knek közl, a pesti lapokban egy izraelita ál-tal történt felhívás hó képest megkezdődtek az adakozások a török sebesültek részére. Ma délelőtt Spiró Antal és Weinstein Farkas urak adakoztak. Mit is követendő példa ké-pen felelünk.

— **Felhívjuk olvasónk** figyelmét **Kovacs Gyula** vaskereskedő ur üzletmegnyitási kirde-tesére, mely már számunkban olvasható. Ez üzlet igen gazdagon van felszerelve az ezen üzletághoz tartozó tárgyakkal. Egerszermind tudatjuk, hogy **gyakornokul** egy jó nevelésben részesült helybeli születésű fiú (13-14 éves) minden órán felvetetik.

— **Beütés.** Ma éjjel a Reviczky-család udvarába ismeretlen tettesek a kert felől be-törték s feszítő vasakkal az ajtókat, ablako-kat megkiszérelték kinyitni. Törvök azonban szerencsére nem sikerült, bár az egész ház-ban és udvarban egyetlen élő lélek sem volt.

— **A dévai állam** reáltanodában szegény-sorsú tanulók segélyezésére fordítandó al-pi javára a városi hatóság által eszközölt s már befejezett gyűjtésből 76 frt. 83 kr. folyt be.

— **Az időjárás is kiesett** a rendes ke-rekvátságól, mert a legforróbb nyárból egyszerűen csak a késő ősze ugrott át, sőt tegnap reg-gelre már meglehetősen der is volt, mely körül-mény egy a tengeri mint a szőlő megérését nagyban hátráltatja.

— **Büntetéspenzékbe** és engedély adá-sokért a rendőrség a mult aug. hóban a sze-gényalap javára 242 forintot, a házientzár já-va-ra pedig 18 forintot vett be.

— **Postai felhívás.** Wien westbahnkof es. kir. postah. vatanál 31/8-an 10 ftről szőlő postautalványt adott fel „Quirin Sembera Debreczen” cím alatt, minthogy ezen cím lakás megnevezés nélkül föl nem található, felhívom, hogy átvétel végett címzett aluirt hivatalnál jelentkeztek. Debreczen. 1877. évi szept. hó 6. M a y e r postahiv. főnök.

— **A piacotól** eliepi szokott tengeris szekezes új alkotmányos helyűl a szükséges térség kiszemelésével megbízott rendőrség a hatvanuczai csapos kúttól kifelé terjedő hely-séget jelölte meg és hozta javaslata.

— **Nyelv és bot.** A külső gazdasági tan-ítetben alkalmazott béres már nem tűrhette bizonyos szinten otlalkó nyelvkeskedést s kapta magát tegnapelőtt: elégtételt szertett ma-gának, ugyancsak helyben hagyván a nyelv-keskedőt, hogy a miatt aztán a rendőrség által pénzbírságra büntettetett.

— **Ajánlközes.** Egy iskolákat végzett mindkét papi vizsgát letett segédlelkész hely-

legyeken felülemelkedett hazafiság, mely a nézeteltérést csakis a kifejezésekre szorítja, de a dolog lényegére nézve az egész nemzet egy testtől-lelékkelé forrasztja össze.

Mégis csak sajátságos egy nép ez a mi áldott jó magyar népünk. Másutt egységek ütök reá saját egységiük bélyegét a nép érzel-meinek irányára. Nálunk megfordítva van. Másutt a nép lelkesedése az óramutató, mely jelzi az időt, melyet egyes emberek csinálnak. Nálunk egyes emberek az óramutató, a nép az idő. Voltak, vannak és lesznek emberek hazánkban, kik olyanok mint az üveglecső, melyben a hő-sugárcsomó összpontosul, de a hő-sugárcsomó a nép ösztönszerű érzelmé.

Ez mindig így volt és most is így van. Örömmel tapasztalom, mennyi jeles, tárgyavat-tolt tolmácsa akad pártkülönbég nélkül a történelem logikájának, mely a jelen boyon-dalmakhoz fűződik. De ha az ugynevezett döntő körökben azt hinnék, hogy ez a moz-galom hazánkban csak amolyan izgatottság, s amely föllobban egyesek gyújtó szavára s a mint föllobbant: úgy el is alszik, hát én azt mondom nekik, vigyázzanak, nehogy az idő saját kárúkkal tanítsa meg őket, hogy mily irtózatosan esatalkoztak. Ez a mozgalom a magyar nép józan eszének, ösztönszerű tapin-tatának s az áldozatkészség legmagasabb fokára emelkedett honszeretetének revalója. Amaz ezredéves tölgép, egészséges lombjainak su-hogása az, mely annyit vesznek, viharok el-entált s élett fog állani ezentúl is; velet-etek, átalatok, ha nektek tudni, nélkülütek, ellentetek, ha kell' ellent fog tudni állani, mert gyökerei a honszeretetének, a minden öst-zónok legerősökének, a nemzeti önfentartás öst-zónének szívós talajában állanak megren-díthetetlenül.

Istenemre mondom: e tölgégyel számo-lyok kell — „au bon entendeur, salut”! (vegye hasznát, a ki megértett).

A fejforgó kérdésnél a magyar nemzet kiindulási pontja az: hogy a szomszédunkban du ó háborúban ug hazánk, mint Ausztria lét-érdekét kockáztató forogok.

En sulyt helyezek arra, hogy az alkalom-al Ausztria létérdekét, hazánk létérdekével összhangzanak.

Nézetem Magyarországnak Ausztriával kapcsolatról ismeretesek. Mind állami lét, mind közgazdaság tekintetében az érdekének oly s annyi ellentéte forog fen a két közt, hogy teljes abszolút lehetetlenség a kapcsola-tak oly formulákat csak képzelnem is, mely mind a két felet kielégíthesse. Ezért képezek én hontalansággammal egy élő tiltakozást a kap-csolat ellen.

En hát bizony nem tartom hivatásomnak aggodni Ausztria speciális érdekeit fölött, ha s midőn azoknak veszélyeztetése hazánk érde-keit nem veszélyeztetné; de midőn egyelőre ve-szélye a másiknak veszélyével kárhoztva jár, nagy fontosságot helyezek arra, hogy a ve-szély közönségét, mind Ausztria, mind Magyar-ország átértessek.

Egy háborúval állunk szemben, mely ha zánkat is, Ausztriát is éventülés halálállé ne-yegeti, ha nem segítjük a törököt, hogy az orosz terjeszkedési politikának gát vettsék. Ez a háború Magyarországot Ausztriával il-lami kapcsolatban találja. Nem hiszem, hogy az orosz sokat hajtana szavunkra, ha a azt ki-vánok tőle, hogy várjon ezzel a háborúval, míg ez a kapcsolat feloldatik. Biz ó nem vár, Hát a dolog úgy áll, hogy az a magyar király, a kitől nemzetünk azt kívánja, hogy az orosz terjeszkedési politikának gát vessen, eger-szermind osztrák császár is. — Ez az osztrák császár nagyon gyakran ellentétben van a ma-gyar királlyal. Ez a' alkalommal nincs. — S én azt gondolom, nemzetünk kívánata csak nyí-lhet sulyban, ha mielőtt azt kívánja fejedelmétől, hogy teljesítse a honmentés kötelességét, melylyel mint magyar király Magyarországnak tartozik, egyszerűen rá mutat arra is, hogy ez neki mint osztrák császárának is létérdeké-ben áll. — Ezért szeretek én ez ügyben Ausz-tria érdekeire is hivatkozni. Ezért emelem ki azt, hogy a jelen háborúban ug Ausztria mint Magyarországnak létérdekeit vanok veszélyben.

E nézet tökéletesen indokolva van a keleti kérdés politikai értelme és nemzetközi hordereje által, a mikép a jelen háborúval ellóttünk áll.

Ha a török birodalom ment volna azon nyomástól, melylyel a Lengyelország romjain Európa szabadságának veszélyes arányokra duzzadt orosz hatalom reá nehezkedik: a keleti kérdés tisztán belüli kérdés volna a tör-ök, és birodalmának más fajú vallású népei közt.

Es ha a kérdés így alakban, csak a török birodalom épségének a közös szabadság forrasztó köteleivel megszárításában, az ak-más szótbeliségében talánl végmegoldását, de meg csak Európának távolabb fekvő részeit, de meg minket s Ausztriát is, kik toszomszédjai va-gyunk, csak hamisítás, vagy rokon-avagy el-lenszenv szempontjából érdekelhetne, de politikai szempontból nem.

Mi megtanultuk igazgóságon méltánvoni a török népjellem tiszteletré méltó alapvonal-sait. Mi tudjuk, hogy az ottomán nemzetben egy oly megbízható barátot bírnak, minót a föld hátán többet nem találhatunk, mert érde-keink annyira összhangzók, hogy nemcsak éreketeltét, de még csak eltérés sem forog-hat fen közöttünk. Mi hálával emlékszünk a nagy-lelkűségre, melyet a törökök nántunk tanúsítottak a mi szorongatásaink napjaiban és bizonyosan csakis becsületére válhatik nem-zetünknek, hogy erre oly meleg érzettel em-

lékezük épen most, az ő szorongatásuk napjaiban (bizony, bizony mondom is, jó poli-tika a magyarral jót tenni, mert a magyar nemzet hálás egy nemzet, az isten áldja meg az ő jó szivét.) Mindezeknél fogva bizonyos, hogy mi magyarok mindig a legmelegebb ro-konszenvvel, a legösztönbőbb jó kívánnal ki-se-rőnk a török nemzet regenerációs törek-veit, melyeknél sikerhez csak a szabadság véseit, melyeknél következzen a török birodalom minden megcsontítása egyértelmű az orosz hatalom terjeszkedésével, melylyel magyar ember, a ki a török birodalom ug területi, mint függetlenségi épségét saját ha-zánk biztonságára nélkülözhetlenné itélné s azt saját nemzeti ügyünknek tekintené. Sen-kinek sem jutna közülünk eszébe annak fen-tartásáért nemzetünk véráldozatát felajánlani; ninket teljesjeggel nem agasztana az, ha a szomszédunkbani szláv népek szabad nemze-teké fejlődésnek.

De a dolog teljességgel nem ebben a karban van. Internationalis és politikai szem-pontból a keleti kérdés, az orosz nyomás folytán már nem a török birodalom belüli kérdése, nem török, szerb, bolgár, bosnyák stb. kérdés többé, annyira nem az, hogy ha ma sikerülne az oroszok Európából mden törököt az utolsó emberig elpusztítani, ha Törökország minden Európai tartományát ma felrahátnák oly „autonomiával” (?) minót Cserkasszi herceg a bolgároknak készít orosz mintára, orosz nyelven; mindezek által a keleti kérdés nem csak nem lenne megoldva, de még csak akkor állna Európa előtt s külö-nösen ellóttünk és Ausztria előtt oly irtózat-os arányokban, mint meg soha.

Igen, mert a keleti kérdés orosz hatalmi kérdés. Tisztán, határozottan az orosz ter-jeszkedési politika kérdése.

Es az is marad mindaddig, míg Európa sokáig késő bűnbánattal azon határozatra nem jut, hogy Lengyelországot helyreállításával elhá-ritsa magáról azt az átkot, melyet Lengyel-or-szág felkoncolásának büne reá hártott.

Csak ha Lengyelország helyreállításával az orosz hatalom azon határok közé utasítat-tott, melyek közt tág birodalma népének szab-damberekké emelésével, egy mindig nagy, fényes és dicső helyet biztosíthat ugyan ma-gának a polgárusított nemzetek kerek asztalá-nál; de mely határok mögött többé minket, Ausztriát, Európát a panszláv-czarizmus vilá-guralmi ambíciójával nem fevethet; csak ha a Visszula partján biztosítva lett az, hogy az orosz hatalom a török birodalom többé ne nehezíthessék, csak akkor száll ismét a keleti kérdés egy tisztán belüli, vagy ha ug yetszik: humanitárius kérdés színvalóvá, mely bármely irányban oldássek is kell, sem Euró-pára áthatlan, — sem különösen mi ránk s Ausztriára veszélyt nem hozhat.

De a mi ez meg nem történik, a keleti kérdés orosz hatalom-terjeszkedési ké-rdés lesz mindig; s a mi így, a dolog mind-dig aképp fog állni, hogyha a török birod-alom az orosz nyomás folytán szétbomlanék, vagy csak meg is csontították, minden tal-palnatnyi tért, melyet a török elvesztene, az oroszoknak már is veszélyes arányokra duzzadt hatalmát növelné: a török fenhatóság függetlenségének minden csökkentése, az orosz hatalomnak reánk és Ausztriára, dissolvens mérég gyanánt ható befolyásai garapatán; s ennek kimaradhatlan következése az volna, hogy az orosz nyomás által megbomlasztott török birodalom szláv népei nem lennének szabad nemzetek, hanem lennének orosz esz-közők, lennének orosz szolgák, lennének a boa constrictor farka, melylyel az minket körül szorít, lennének a csápok, melyekkel a poly testünkbe ragad.

Ezek az ötökintetek, melyeknél fogva a magyar nemzet azon nézetéből indul ki, hogy a szomszédunkban dúló háborúban ha-zánk létérdekéi forogok kockán.

Es e tekintetek annyira fontosak, hogy ha mi magyarok a török birodalom romlást vagy megszakítását, s a mi ezzel egyértelmű, az orosz hatalom bármely alakban terjeszkede-sét gyáván, tetlenül elnézőnk, ha nezőnk gyáván, tetlenül; mikép a boa constrictor a mi vesztünkre magának a keleti szlávokból farkat növeszt; a poly csápokak ereszt: ez az öngyilkosságnak oly örületes volna, melynek jellemzésére szót nem találók. Roszabbak vol-nának a földön csuszó férgeknek, ha az ellen magukat nem védének.

Szomorú idöket élünk. Annyi vér után, mely azért folyt, hogy a népek egyszer már önczélóká legyenek, még mindig ott vagyunk, hogy két-három biboros halandó szeszélye, hajlama, s nem a népakarat az irányadó. De a magyar nemzet élni akar, s nem fog a re-sigatcióban annyira menni, hogy bármely ha-landó személyes hajlama kedvéért öngyilkossá-jegyen. Gátot kell vetni az orosz hatalom ter-jeszkedésének; s mivel gátot kell vetni, hát len kell tartani a Törökbirodalom épségét s függetlenségét, mert ez a nagy nemzet el-határozott akaratára. Bármely kifejezést használt is ez akarat formulázására, ebben az egész nem-zet pártkülönbég nélkül meg van egyezve, hogy az hazánk létérdekét képezi. S őp azért indígnatívaló utasítja vissza az összes magy-ar nemzet azon színt oly erköltsellen, mint impr-ovidens gondolatot is, hogy az osztrák-ma-gyar monarchia a török birodalom bármely részének elfoglalása által hazánk létérde-ke megsértésének czinkosává szegődjék.

Kormányának soha sem tanácsos, ha al-

6. (Hiva-
kúbból meg-
kint meg-
agy vesz-
ez orszok
besüft. ez
edes.
tal.

zsetben
a ünepek
árverson
gen olson
k, karpere-
k, medail-
átólasvott
nyek.
biztos és

DEBRECZENI
DEBRECZENI
DEBRECZENI

Debreczen legelső
bevásárlási helye.

